

БЕРЕЗІШ

1-2'2009

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ ТА ТРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ

У

ОБДЕРЖАВНО-ТЕХ
ЧИТАЛЬНА ЗАЛА
номері:

ОЛЕГ ЧОРНОГУЗ.

Памфлет-пародія.

ВАЛЕНТИН ЧЕМЕРИС.

Шліссельбург.

В'язень каземату № 11.

РОМАН ІВАНИЧУК.

Криворівенські етюди.

ЄВГЕНІЯ КОНОНЕНКО.

Оповідання.

ЛЕОНІД МОСТОВИЧ.

К — Z.

Нові лауреати премії
імені О.С. Масельського:

АНАТОЛІЙ ПЕРЕРВА (I премія).

ОКСАНА МАРДУС (II премія).

ОЛЕКСАНДР ПРИЙМАК (III премія).

Василь Барка

ХОДІННЯ ПО ТОНКІЙ КРИЗІ

№ 1

Від всього серця вітаю Вас і всю Вашу родину з пресвітлим святом Воскресіння Христа; бажаю великих духовних радостей і милості Господньої на кожний день життя — в багатьох роках.

Василь Барка

Далі йде опис симптомів хвороби:

1. Очна недуга.

Передвістя приступу: у вухах дуже тонкий звук, ніби пересипається мікроскопійно-дрібний металевий пісок, все посилюючись. Тоді — якась переміна в очах, мов здвиг: зовсім малий, і розпливчастість бачення. Враз засвічується огненними ниточками фігурка іноді і все розростається золотаво, ясним кольором, ніби огниста різноманітна вібруюча узорність, і все посилюється розгрою, коли вже не можна нічого бачити. Аж заповнює весь обшир очного екрану, постійно в тремті. Поступово слабне, — дуже поволі! — розходячись на краї очного поля

і за ними затихає. А натомість виступає блідно-голуба колірність приємного тону; посилюється і заповняє зоровий обвід. На півгодини приступу був зовсім стратив зір років 7 тому, через вилив крові на ретину. Лейзером розбито, але zostалися чорні плями і сіточки.

2. Венозна недуга.

Коли ляжу і покладу ногу на підвищення, то колір ніг стає зовсім білий, як в колишні роки. Але як тільки стану, то судини наливаються темнуватою синявою, вузликовато темні, і ноги набрякають. Темно-синя мережка вкриває стопи і навіть в окремих місцях під колінами. Ноги стають важкі, як колоди, і починається біль.

3. Серцева недуга.

Особливо клопоче періодична аритмія, перебої з сповільненнями, або з прискореннями: все — значні відступи від норми.

Беручи до уваги описані симптоми недуг, докладно проаналізувавши їх, я склала рецепти із відповідних гомеопатичних препаратів, виготовила окремі краплі на кожну з недуг і послала їх В. Барці разом із докладними інструкціями, як треба їх вживати. У червні надійшов лист від В. Барки.

№ 2

Високоповажана п. Анізія Стех!

Одержав від Вас медичну скарбничку: уклінно вдячний за неї. Правильник прикріпив на стіні, щоб постійно мати перед очима.

Крім прямої лікувальної дії, гомеопатичні краплі Ваші, в чудовій ефективності яких я переконався, — мають також вплив психічний: підбадьорюючий, бо надають певности, що я не зостаюсь безпомічний супроти старечих недуг. При мені в резерві на кожен день зберігаються помічні речі. Вже послабилось відчуття, ніби я ходжу як старий кінь на дуже тонкій кризі зимового озера.

Ще раз: надзвичайна вдячність Вам і високоповажаному п. доктору М. Зазулі за щедрий дарунок.

Щирий привіт всім у Вашій родині.

З уклінною пошаною і вдячністю

Василь Барка

19.VI. 1989.

Протягом цілого 1989 року я посилала Барці гомеопатичні краплі, а від нього отримувала короткі повідомлення про одержання посылки з ліками (цих повідомлень, на жаль, я не зберегла). Черговий лист, який зберігся в мене, надійшов у лютому 1991 року:

№ 3

Високоповажана п. Анізія Стех!

Уклінна вдячність Вам за черговий чудесний подарунок, — він прибув якраз тоді, коли був особливо потрібен: підкріпити очі і серце для дуже кропіткої і втомлюючої праці.

Збираю всі мої вірші і малі поеми — в одну книгу: під усталеною назвою «Лірник». Довелося розшукувати речі, розкидані друком в різних періодичних виданнях. Набиралося разом з поемами коло 850 сторінок. Змушений двічі перечитати, контролюючи кожен вислів до останньої літери в передруках, так що в очах тьмарилось. Тепер підкріплений і медично: в прямому значенні слова, і підбадьорений душевно, маючи запоручку в ліках, докінчую остаточну редакцію.

Ще раз: безмірна вдячність за ліки. З України приходять такі визнання для моєї творчості, про які навіть не снилося.

Не знаю: чи у Вас зима випала холодна; — мабуть, так, бо країна далі на північ, ніж США; але в нас тут, за винятком якихось двох тижнів з великим снігом і різким вітром, погода здебільшого милостива до мешканців.

Сердечний привіт всім в родині. З побажанням дарів Божих і з найбільшою пошаною і вдячністю,

В. Барка
13. II. 91.

Знаючи, на який період часу вистачить висланої порції ліків, перед закінченням того терміну, я посилала наступну порцію, аби не було перерви у прийманні медикаментів. У жовтні 1991 року Василь Барка, окрім гомеопатичних крапель, потребував ще інших ліків і тому звертався до мене з проханням надіслати йому ці додаткові ліки. Їх я послала, звичайно, безкоштовно.

Самостійно написана — Василь Барка
Знаючи, що мої вірші і малі поеми — в одну книгу: під усталеною назвою «Лірник». Довелося розшукувати речі, розкидані друком в різних періодичних виданнях. Набиралося разом з поемами коло 850 сторінок. Змушений двічі перечитати, контролюючи кожен вислів до останньої літери в передруках, так що в очах тьмарилось. Тепер підкріплений і медично: в прямому значенні слова, і підбадьорений душевно, маючи запоручку в ліках, докінчую остаточну редакцію.

Письменник дуже інтенсивно працював і потребував підтримки. Про це нехай засвідчить один з чергових листів.

№ 4

Високоповажана п. Анізія Стех!

Вернувшись з своїх вакацій, від океану, знаходжу Ваш дорогоцінний пакет з лікарствами, якраз тепер мені найбільш потрібними: на підтримку, передусім — зорової спроможності моїх очей. Бо треба правити коректури друкованих книг: по контрактах, що підписали п. Марко і я. Набралося разом коло 3000 сторінок, де треба точно контролювати кожну літеру, крім стеження за докладним набором текстів, бо стаються пропуски, повтори і випадкові змісти. Тепер перевіряю склад роману «Спокутник і ключі землі» (434 стор). А вслід мають надійти коректури «Лірника», що про нього недавно підписано контракт, — буде в двох томах коло 1000 сторінок. Потім роман «Душі едемітів» (коло 800 стор).

Як бачите, для хворих очей, вилікуваних від недавньої повної сліпоти, — навантаження тяжке. І тут медицина, що Ви з ласки своєї надіслали — найбільш потрібна для підтримки працездатності. [...]

Мені, маючи 84 роки і серцеву недугу, — важливо втриматися до закінчення основних моїх літературних справ, передусім — видавничих, і також рукописних: на закінчення нового роману і ще декотрих творів. [...]

Через нещасливий випадок недавно на дорозі відчуваю і досі ослабленість, і треба з неї якось вийти.

Обнадіюють новини з України: там мої твори стають особливо популярними, і це підохочує докінчувати свої справи суто літературні.

Ще раз: безмірна вдячність за медичинську поміч.

З найбільшою пошаною і вдячністю: Вам і високоповажаному доктору М. Зазулі.

В. Барка

21. VIII. 92

Усі наступні роки ми були в постійному контакті, я регулярно слала ліки. Одночасно просила поета, щоб не тратив свого дорогоцінного часу на писання подячних листів. Він погодився. У грудні 1993 року надійшли від пана Барки різдвяні побажання разом з листом, — фрагмент з якого, сподіваюся, зацікавить читача.

№ 5

Одержав сьогодні пакунок з ліками і був надзвичайно вдячний цим подарунком, за який висловлюю глибоку вдячність. Якраз підтримка цими ліками найбільше вчасна. Вісімдесят п'ять років і серцева недуга загрожують моїй черговій справі: перевірити, до кожної літери, коректуру роману «Душі едемїтів» (660 стор.), яку прислав др. Марко, і випрацювати новий роман — в першому варіанті, який я йому обіцяв.

Простудився. Очі сльозяться і болять. Напівголух. Відчувається здерев'янілість внутрі. І відчуваю, що Ваші ліки — найбільш потрібні тепер, [аби] довести працю до завершення. Ще напереді коректура тритомника «Океан» і книги сонетів «Царство», також перевидаваного «Жовтого князя». [...]

27. XII. 93

Я здогадувалася, що в час інтенсивної праці пан Барка дозволяє собі частіше заживати ліки і, можливо, в більшій дозі. З другого боку, він боїться залишитися без запасу, тому заздалегідь просить про нову порцію, хоч я сама знаю, коли треба її вислати. У своїй скромності він намагається (попри мою заборону думати про кошти) пропонувати заплату.

№ 6

[...] Дуже старію (86!). Послаблюється слух і зір. Але не дивно: для глибокої старости. Напроти неї самопочуття — добре, з бадьорістю, з поліпшеним ритмом серця і віддихом. І помічаю, що це пов'язано із вжитком гомеопатичних крапель. [...]

З уклінною подякою -

В. Барка.

30. VII. 94

Р. S. Підписав домову про англійомовні переклади всіх моїх творів: вже скінчених (і видрукованих), і тих, що будуть написані.

№ 7

[...]

Завжди буду згадувати з великою вдячністю Вашу безперервну поміч ліками, що скріплюють мене в найтяжчі часи, коли мушу встигнути з рукописами: вже на 87 році земної дороги, недалеко до закінчення її. На щастя, ми з Вп. Марком встигли видати майже всі твори останнього періоду, — і хочу надія-

тися: буде можливість надрукувати нові твори, — їх набереться 4. Завдяки доглядові Вп. Марка, всі дотеперішні видання оформлені чудово, і з України надходять все нові відгуки: в журналах і газетах («Слово і час» та інші). Думаю, якщо «Орій-Кобза» припинить друк книжок високого рівня, то п. Марко може легко знайти в Україні спільника серед «новозаможних»: продовжувати престижно найвищу видавничу справу, але, звичайно, не сьогодні, бо там — криза. Через декілька років створиться прошарок громадян, що мають добрий смак і нададуть в нього гроші.

З уклинною повагою і вдячністю Ваш боржник

В. Барка

23. XII. 94

Черговий лист надійшов у квітні 1996 року.

№ 8

Високоповажана і дорога пані Анізія Стех!

Одержав від Вас святкове привітання і пакунок з ліками: уклинно вдячний Вам. Згадую при цьому середньовічну легенду про чародійний «філософський камінь», здатний підтримувати молодість, бо Ваш подарунок, пакет з ліками, — це ніби чудовий камінь, що скотився з Божої гори: підтримати мої старечі сили — в молодій спромозі для літературної творчості. І доказ про дієвість цих ліків очевидний: підійшов під дев'яностку років, а збереглася здібність завершити велику книгу поезії, коло 800 сторінок, цілком присвячену Ісусу Христу, — і такого ж обсягу роман: теж з Євангельською ідеєю, як основою змісту. Тут посвідчується ефективність ліків, що я дістаю від Вас постійно: протягом довгих років. [...]

Назавжди відданий Вам як боржник

ваш В. Барка

30. IV. 96

Десь наприкінці весни або на початку літа 1997 року я дізнався з повідомлення в газеті «Свобода», що Басиль Барка важко хворий, опинився у лікарні і пройшов складну операцію серця. Ця вістка мене дуже засмутила, і я боялася, що можу назавжди втратити свого душевного приятеля, вірного і вдячного пацієнта. Утішна вістка з'явилася в тій-таки газеті «Свобода» за 24 липня 1997 року, де писалося: «З великою радістю сповіщаємо наших читачів, що В. Барка не тільки видужує і кріпне, але сповнений наснаги і творчих задумів, починає працювати».

Кінцем літа В. Барка почував себе настільки добре, що міг повернутися до свого приватного «храму», мініатюрної кімнатки на улюбленій оселі «Верховина», а я знов могла слати йому гомеопатичні ліки, яких він чекав від мене.

Ми домовилися, що я буду регулярно висилати гомеопатичні ліки для підтримки сил і що він не повинен кожноразово дякувати за них і витрачати дорогоцінний час. Краще цей час присвятити творчій праці.

У липні 1999 року надійшов від В. Барки лист.

№ 9

Високоповажана і дорога п. Анізія Стех!

Пишу цей лист у кінці ночі, коли прокинувся від прикрої неритмічності серця: дуже прискореної. На столі, скраю, стояла єдна з пляшечок, що Ви прислали, і я взяв 7 крапель під язик, як Ви зазначили, і ліг. І уявіть! — через хвилину почало серце битися з бархатистою м'якістю в звичайному ритмі, і я був так радісно вражений, що відразу взявся писати до Вас — із надзвичайною подякою за ці чудесні краплі. Надіюсь, мені допоможуть витримати всі труднощі з рукописами і коректурами, як-от відтинки роману «Душі едемітів»: якраз тепер їх опрацьовую.

Ще раз: уклінна вдячність Вам за рятівничий лік.

Сердечний привіт всім в родині

ваш — В. Барка, 12. VII. 99.

На жаль, це був останній лист, який я отримала від одного з найвидатніших, найяскравіших українських літераторів ХХ віку.

Восени 1999 року Василь Барка черговий раз опинився в лікарні з приводу серйозного серцевого нападу, до якого згодом долучився крововилив у мозок. Відтак виникла низка ускладнень, зокрема параліч правої половини тіла й майже цілковита втрата мови. Людина, яка колись була майстром слова, досконало володіла багатством рідної мови, плекала і збагачувала її, замовкла назавжди.

З лікарні Василя Барку перевезли до піклувального (старечого) дому в містечку Ліберті, поблизу Глен Спею, де, розбитий паралічем, немічний, самотній, серед чужого оточення він провів останні роки трудолюбивого, святого життя. Помер Василь Барка як нуждар. Це сталося 11-го квітня 2003 року. Поховали його 13-го квітня 2003 р. на українському цвинтарі в Баунд Бруку неподалік Нью-Йорка.

Підготувала і прокоментувала листи

АНІЗІЯ ПУТЬКО-СТЕХ